

STATUS AND CONSERVATION OF THE SAKER FALCON IN AUSTRIA

Hohenegger J.A. (BirdLife Austria, Vienna, Austria)

Donnerbaum K.E., Zink R. (Austrian Ornithological Center, Vienna, Austria)

Berg H.-M. (Natural History Museum, Vienna, Austria)

Contact:

Johannes Hohenegger
johannes.hohenegger@
birdlife.at

Karin Donnerbaum
karin.donnerbaum@
vetmeduni.ac.at

Richard Zink
richard.zink@
vetmeduni.ac.at

Hans-Martin Berg
hans-martin.berg@
nhm-wien.ac.at

Recommended citation: Hohenegger J.A., Donnerbaum K.E., Zink R., Berg H.-M. Status and Conservation of the Saker Falcon in Austria. – Raptors Conservation. 2023. S2: 443–446. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-443-446
URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/35214>

The short lecture summarizes the results of a conservation program for the Saker Falcon (*Falco cherrug*) in Austria for the years 2011–2022. The species reaches the western limit of its global distribution in Austria. Therefore, it is restricted to the east of the country and naturally a scarce species with high conservation concern. When Saker Falcons showed a growing tendency to nest in abandoned corvid nests on high-voltage power lines from the late 1990s on, the Austrian Ornithological Center (AOC, formerly Vetmeduni) and Austrian Power Grid (APG) supported the species from 2007 onward by providing artificial nesting sites on several powerlines within the known breeding range. AOC and BirdLife Austria have been conducting a joint nation-wide conservation program since 2011. This includes a yearly survey of all known breeding sites, ringing Saker chicks (carried out since 2015), and monitoring reasons for mortality and potential threats.

Within the surveyed period (2011–2022), the species showed a clear increase in breeding pairs, successfully breeding pairs, and fledged young per breeding attempt. The clearly positive trend in all population parameters surveyed may be attributed to several factors such as nest site availability, nest site selection, and changing weather conditions. The number of artificial nesting sites has been increased; while the conservation program began with the installation of breeding platforms, from 2014 on all additionally installed artificial aids have been nest boxes. Since then, we have observed a steep increase in the number of pairs breeding in these boxes, which most probably contributed to the population growth as well as the rising proportion of successfully breeding pairs.

Despite the prospering population, the breeding range of the species has not increased significantly and is still limited to

the low-lying Pannonian region in eastern Austria. Contrary to other recovering raptor species in the region (e.g. Imperial Eagle *Aquila heliaca* and Red Kite *Milvus milvus*), no clear westward expansion of the Saker's range could be observed. Rather a rising concentration of pairs in the long-known range led to population growth. Interestingly, the most westerly historic breeding sites on the edge of the Alps and of the Bohemian Massif have been abandoned for decades.

The Pannonian basin hosts a single transboundary population of Saker Falcon and the birds move regularly between the different countries. This is also true for the Austrian part of the range: Most recoveries of banded Austrian birds have been made abroad and prove the exchange of birds between Austria, Slovakia, Hungary, and Serbia. Other interesting records of Austrian ringed birds comprise a recovery from Algeria and one from Poland.

Currently, we know of no threats impacting the Saker Falcon in Austria on the population level. Nevertheless, our results show some potential threats that must be closely monitored in the future to secure the species. Proven, human-caused mortality reasons comprise collisions with power line infrastructure, wind power plants and vehicles, electrocution, and deliberate shooting. Intentional as well as unintentional poisoning is highly likely to occur at least occasionally but has not yet been investigated thoroughly.

Our results give rise to several research topics that should be considered in the future, including the influence of wind power development, possible nest site competition between Eagle Owl (*Bubo bubo*) or Northern Raven (*Corvus corax*) and Saker Falcon or the effects of sublethal rodenticide poisoning on the bird's health and mortality risk.

СТАТУС И ОХРАНА БАЛОБАНА В АВСТРИИ

Хознеггер Дж.А. (BirdLife Австрии, Вена, Австрия)

Доннербаум К.Э., Зинк Р. (Австрийский орнитологический центр, Вена, Австрия)

Берг Х.-М. (Музей естественной истории, Вена, Австрия)

Контакт:

Йоханнес Хознеггер
johannes.hohenegger@
birdlife.at

Карин Доннербаум
karin.donnerbaum@
vetmeduni.ac.at

Ричард Зинк
richard.zink@
vetmeduni.ac.at

Ханс-Мартин Берг
hans-martin.berg@
nhm-wien.ac.at

Рекомендуемая цитата: Хознеггер Дж.А., Доннербаум К.Э., Зинк Р., Берг Х.-М. Статус и охрана балобана в Австрии. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 443–446. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-443-446 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/35214>

В короткой лекции подводятся итоги программы сохранения балобана (*Falco cherrug*) в Австрии на 2011–2022 гг. Западного предела своего глобального распространения вид достигает в Австрии. Таким образом, он обитает только на востоке страны и, естественно, является редким видом, требующим серьезного внимания к сохранению. Поскольку с конца 1990-х годов балобаны проявляли растущую склонность к гнездованию в заброшенных гнёздах врановых на высоковольтных линиях электропередачи, Австрийский орнитологический центр (АОС, ранее Vetmeduni) и Австрийские электросети (APG) поддерживали этот вид с 2007 г., предоставляя искусственные гнездовья на нескольких линиях электропередачи в пределах известного гнездового ареала. С 2011 г. АОС и BirdLife Австрии проводят совместную общенациональную программу сохранения балобана. Сюда входит ежегодное обследование всех известных мест гнездования, кольцевание птенцов балобана (проводится с 2015 г.) и мониторинг причин смертности и потенциальных угроз.

За период исследований (2011–2022 гг.) у этого вида наблюдалось явное увеличение числа гнездящихся пар, успешно размножающихся пар и оперившегося молодняка за одну попытку размножения. Явно положительная тенденция во всех обследованных параметрах популяции может быть объяснена несколькими факторами, такими как наличие места гнездования, выбор места гнездования и изменение погодных условий. Увеличено количество предоставленных искусственных мест гнездования: хотя программа сохранения началась с установки платформ для размножения, с 2014 г. все дополнительно установленные искусственные гнездовья представляют собой гнездовые ящики. С тех

пор мы наблюдали резкое увеличение числа пар, гнездящихся в этих ящиках, что, скорее всего, способствовало росту популяции, а также увеличению доли успешно размножающихся пар.

Несмотря на процветающую популяцию, ареал размножения вида существенно не увеличился и по-прежнему ограничивается низменным Паннонским регионом на востоке Австрии. В отличие от других восстанавливающихся видов хищников в регионе (например, орла-могильника *Aquila heliaca*, красного коршуна *Milvus milvus*), явного расширения ареала на запад не наблюдалось. Скорее, рост концентрации пар в давно известном ареале привёл к росту популяции. Интересно, что самые западные исторические места гнездования на окраине Альп и Богемского массива были заброшены на протяжении десятилетий.

Несмотря на политические границы, в Паннонском бассейне обитает единая популяция балобана, и птицы регулярно перемещаются между разными странами. Это также верно и для австрийской части ареала: большинство случаев обнаружения австрийских окольцованных птиц произведено за границей и доказывает обмен птицами из/в Словакию, Венгрию или Сербию. Другие интересные находки австрийских окольцованных птиц включают обнаружение в Алжире и одно из Польши.

В настоящее время нам не известно об угрозах балобану в Австрии на популяционном уровне. Тем не менее, наши результаты показывают некоторые потенциальные угрозы, за которыми необходимо внимательно следить в будущем, чтобы сохранить этот вид. Доказанные причины смертности по вине человека включают столкновение с инфраструктурой линий электропередачи, ветря-

ными электростанциями и транспортными средствами, поражение электрическим током и умышленную стрельбу. Как преднамеренное, так и непреднамеренное отравление весьма вероятно, по крайней мере время от времени, но еще не исследовано тщательно.

Наши результаты порождают несколько тем исследований, которые

следует рассмотреть в будущем, таких как влияние развития ветроэнергетики, возможная конкуренция за места гнездования между филином (*Bubo bubo*) или северным вороном (*Corvus corax*) и балобаном или последствия сублетального отравления родентицидами на риск для здоровья и смертности птиц.

АВСТРИЯДАҒЫ ИТЕЛГІНІ ҚОРҒАУ МЕН МӘРТЕБЕСІ

Хоэнеггер Дж.А. (Австрияның BirdLife, Вена, Австрия)

Доннербаум К.Э., Зинк Р. (Австрия орнитологиялық орталығы, Вена, Австрия)

Берг Х.-М. (Табиғи тарих мұражайы, Вена, Австрия)

Контакт:

Йоханнес Хоэнеггер
johannes.hohenegger@
birdlife.at

Карин Доннербаум
karin.donnerbaum@
vetmeduni.ac.at

Ричард Зинк
richard.zink@
vetmeduni.ac.at

Ханс-Мартин Берг
hans-martin.berg@
nhm-wien.ac.at

Ұсынылатын дәйексөз: Хоэнеггер Дж.А., Доннербаум К.Э., Зинк Р., Берг Х.-М. Австриядағы ителгіні қорғау мен мәртебесі. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 443–446. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-443-446 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/35214>

ТҚысқаша дәрісте Австриядағы 2011–2022 жылдарға арналған ителгіні (*Falco cherrug*) сақтау бағдарламасы қорытындыланады. Түр өзінің жаһандық таралуының Батыс шегіне Австрияға жетеді. Осылайша, ол тек елдің шығысында өмір сүреді және табиғи түрде сирек кездесетін түр болып табылады, ол мұқият сақтауды қажет етеді. 1990 жылдардың аяғынан бастап ителгілер жоғары вольтты электр желілерінде қараусыз қалған қарға желілерінде ұялауға

бейімділіктің артуын көрсеткендіктен, Австриялық орнитологиялық орталық (АОС, бұрын Vetmeduni) және Австриялық электр желілері (APG) бұл түрді 2007 жылдан бастап қолдап, белгілі өз салатын диапазонда бірнеше электр желілерінде жасанды өз салу орындарын қамтамасыз етті. 2011 жылдан бастап АОС және BirdLife Австрия ителгісін сақтаудың бірлескен ұлттық бағдарламасын жүзеге асыруда. Бұған барлық белгілі өз салатын жерлерді жыл са-

Saker Falcon
(*Falco cherrug*).
Photo by E. Schmayder.

Балобан
(*Falco cherrug*).
Фото Е. Шнайдер.

Ителгі
(*Falco cherrug*).
Е. Шнайдердің фотосы.



Saker Falcon
(*Falco cherrug*).
Photo by E. Schnayder.

Балобан
(*Falco cherrug*).
Фото Е. Шнайдер.

Ителгі
(*Falco cherrug*).
Е. Шнайдердің фотосы.



йынғы тексеру, ителгі балапандарын сақиналау (2015 жылдан бері жүргізіліп келеді) және өлім себептері мен ықтимал қауіптерді бақылау кіреді.

Зерттеу кезеңінде (2011–2022) бұл түр бір көбею эрекетінде өз салатын жүйелердің, сәтті көбейетін жүйелердің және қауырысында жас балапандардың санының айқын көбеюін байқады. Зерттелген барлық популяция параметрлеріндегі он үрдісті өзгертудің болуы, өз салатын орынды таңдау және ауа-райының өзгеруі сияқты бірнеше факторлармен түсіндіруге болады. Жасанды өз салатын орындар санының өзгеруі қамтамасыз етілді: дегенмен сақтау бағдарламасы көбею платформаларды орнатудан басталды, 2014 жылдан бастап барлық қосымша орнатылған жасанды өз салыштар өз салатын жәшіктер болып табылады. Содан бері біз осы қоралдарда өзгертудің жүйелер санының күрт өскенін байқадық, бұл популяцияның өсуіне, сондай-ақ сәтті көбейетін жүйелердің өсуіне артуына ықпал етті.

Өсіп келе жатқан популяцияға қарамастан, түрдің көбею аймағы айтарлықтай өскен жоқ және әлі де Австрияның шығысындағы төмен Паннон аймағымен шектеледі. Аймақтағы басқа қалпына келетін жыртқыш түрлерден айырмашылығы (мысалы, *Aquila heliaca* қорым бүркіті, қызыл батпырауық *Milvus milvus*), ауқымның батысқа қарай кенегі байқалмады. Керісінше, бұрыннан белгілі ауқымдағы жүйелер концентрациясының өсуі популяцияның өсуіне әкелді. Бір қызығы, Альпі мен Богемия

массивінің шетіндегі ең Батыс тарихи өз салатын орындар ондаған жылдар бойы қараусыз қалды.

Саяси шекараларға қарамастан, Паннон бассейнінде ителгінің біртұтас популяциясы бар және күрделі әр түрлі елдер арасында өзгертудің қозғалады. Бұл ауқымның австриялық бөлігіне де қатысты: австриялық сақиналы күрделі табу жағдайларының көпшілігі шетелде жасалған және Словакиядан, Венгриядан немесе Сербиядан күрделі алмасуын дәлелдейді. Австриялық сақиналы күрделі басқа қызықты олжаларына Алжирде және Польшада табылғандар жатады.

Қазіргі уақытта біз Австрияда популяция деңгейінде ителгіге төнетін қауіптер туралы білмейміз. Дегенмен, біздің нәтижелеріміз осы түрді сақтау үшін болашақта мүқият бақылау қажет кейбір ықтимал қауіптерді көрсетеді. Адам өлімінің дәлелденген себептеріне электр желілерінің инфрақұрылымымен, жел электр станцияларымен және көлік құралдарымен соқтығысу, электр тогының соғуы және қасақана ату жатады. Қасақана да, байқаусызда да улану өте ықтимал, кем дегенде анда-санда, бірақ әлі мүқият зерттелмеген.

Біздің нәтижелеріміз жел энергетикасының дамуының әсері, кәдімгікі (*Bubo bubo*) немесе солтүстік қарға (*Corvus corax*) мен ителгі арасындағы өз салу орындар үшін ықтимал бәсекелестік немесе сублетальды родентицидтермен уланудың күрделі денсаулығына және өлім қаупіне әсері сияқты болашақта ескеру қажет.